

KERÉKES DÓRA

Zubovits Fedor lovas kalandja Alagon

„Hogy mi volt Zubovits? Kalandvágó őseember, aki négy-öt évszázaddal elkésett, Kinizsi Pál idejében talán országalapító is lehetett volna, de mindenestre híres ember.”
(Nemeskéri-Kiss Sándor)¹

Zubovits Fedor huszárkapitány, úrlovas, feltaláló, vadász, „sportsman”, diplomata, publicista és párbajhős – igazi Krúdy-regénybe illő alak, olyannyira, hogy Krúdy Gyula több írásában is megjelent.² Hosszú és kalandos élete során 1906 és 1908 között Alagon élt, a lóversenyzés Mekkájában. Kijárt a versenyekre és tapasztalatait egy terjedelmes tanulmányban foglalta össze, amelyet memorandum formájában az Országgyűlés elé terjesztett.³ Az iromány az angol zsoké és tréner megadóztatását, a lóverseny „honfűsítését” helyezte fókuszpontjába.

Ki volt Zubovits Fedor?

Zubovits Fedor (becenevén: Fodri) 1846. október 29-én, 175 évvel ezelőtt született a Hont vármegyei Felsőtúron (ma: Horné Turovce, SK).⁴ A lengyel származású család 1794-ben telepedett le itt – Fedor nagyapja – Zubovits József révén, aki Tésai Foglár Imre alispán lányát, Zsuzsannát vette feleségül.⁵ Fedor édesapja, Zubovits (II.) József (1812–1861) és testvére, István 1840-ben kaptak magyar indigenátust. Zubovits József Okolicsányi Szidóniát vette feleségül.⁶

Zubovits Fedor Vácon, a piaristák gimnáziumában tanult, ahol így emlékeztek meg róla: „...mokány magyar gyerek volt mindig, ki mindnyájunk félelmetes tiszteltét bírta bátorsága és erélyéért.”⁷ Már ekkor megmutatkozott tettekkészsége, intelligenciája és vezetői képessége. Innen Bécsbe került, az 1859/1860-as tanévben a Theresianumban tanult.⁸

1862-ben kezdett szolgálni a közös (osztrák–magyar) hadseregben, ahol 1869. október 21-én 25/158-as rangszámmal alhadnagyi kinevezést kapott. Ettől kezdve – kisebb-nagyobb

megszakításokkal – katonai pályán maradt, előbb főhadnagyi, majd századosi rangban.⁹ A tűzkeresztségen – valószínűleg – 1866-ban, a königgrätzi csatában esett át. 1872-ben Iszmail egyiptomi kedive (alkirály) kormányzójának, a szintén lengyel származású Szefer pasának¹⁰ a szolgálatába állt. Ezt követően rendszeres látogató volt Afrikában.

Zubovits Fedor fiatal huszártiszt korában

Kora minden – általa fontosnak ítélt – háborújában részt vállalt: harcolt Garibaldi oldalán a pápai sereg ellen,¹¹ részt vett török oldalon az oroszokkal folytatott 1877/78-as hadjáratban. Plevnánál megsebesült és fogságba esett. Ezt követően Bosznia okkupációjában vállalt feladatot, majd a spanyol polgárháborúban harcolt.¹² 1893/94-ben Szudánban járt, ahol egykori tisztársát, Rudolf Slatint és más keresztényeket kívánt megmenteni. Akciója azonban sértette volna az angolok afrikai érdekeit, így a huszárkapitány nem járt sikerrel.¹³

9 Szathmáry, 2014.

10 Szefer pasa, eredeti nevén Władysław Kościelski (1829–1895), korábban a porosz hadseregben szolgált. A felettesével, Kleist-Retzow generálissal folytatott illegális párbaj miatt hazája elhagyására kényszerült. Előbb I. Abdul-Medzsid oszmán szultán (1839–1861), majd utódja, Abdul-Aziz (1861–1876) szolgálatában állt. Utóbbi az egyiptomi kedive udvarába küldte kémkedni, de ott leleplezték. Iszmail kedive a szolgálatába fogadta. Az alkirály bukását követően Stájerországban, Bertholdsteinben élte életét, és utazott a kontinensen. *Szefer Pasha's Career*. In: *San Francisco Call*, 1895. április 21. 23.

11 Kazareczki, 2019.

12 Kelemen Ferenc: *Százaföldi torpedó – a Zubovics-féle 1908M akna*. In: *Haditechnika*, (2014) 3. sz. 67.

13 Latinovits Géza: *Magyarok a khedive előtt*. In: *Vasárnapi Ujság*, 1895. április 21. 250–252.; *Zubovics Afrikában*. In: *Pesti Hírlap*, 1894. március 2. 11.; *Zubovits Fedor afrikai expedíciója*. In: *Pesti Hírlap*, 1894. március 14. 10. stb.

1 Nemeskéri-Kiss Sándor: *Pipaszó. Derűs emlékek egy változatos életből, amit az ember el nem felejt, egyszer volt... röptében stb. szerzőjétől*. II. kiadás. Bp., Dr. Vajna és Bokor, 1941. 118.

2 ¹⁸ Krúdy Gyula: *A tegnapok ködlovagjai. Zubovics Fedor, aki Pesten is oroszánokra vadászott*. In: *Világ*, 1925. július 19. 15.; Krúdy Gyula: *Országos becsületbíró*. In: *Magyarország*, 1932. szeptember 11. 1–3. stb.

3 *Népszava*, 1906. május 29. 9.; *Budapesti Hírlap*, (1906) 151. sz. VII. sz. melléklet, 4–5. (Zubovits tanulmányában azt állítja, hogy azért telepedett le Alagon, hogy közelebbről tanulmányozhassa a futtatás szabályait és annak káros formáit.)

4 Kazareczki Noémi: *Lovagias afférok és peres ügyek Zubovits Fedor huszárkapitány életében*. In: *Archívnet*, (2019) 4. sz. <https://www.archivnet.hu/lovagias-afferok-es-peres-ugyek-zubovits-fedor-huszarkapitany-eletemben> (L.i.: 2021. november 3.)

5 Reiszig Ede, dr., ifj.: *Hont vármegye és Selmecbánya sz. kir. város*. In: *Magyarország vármegyéi és városai. Magyarország monográfiája*. Szerk. Dr. Borovszky Samu. Bp., Országos Monográfia Társaság, [1906] 453.

6 *J. Siebmacher's grosses und allgemeines Wappenbuch*. IV. kötet. *Der Adel von Ungarn sammt den Nebenländern der St. Stephans-Krone*. Bearb. von Géza von Csergheő. Nürnberg, Verlag Bauer und Raspe, 1893.

7 Szathmáry István: *Zubovits Fedor huszár kapitány története. 1846–1920*. 1. rész, 2014. december In: <https://turkinfo.hu/aktualis/zubovits-fedor-huszarkapitany-tortenete-1846-1920-1-resz-szathmary-istvan/> (L.i.: 2021. november 3.)

8 Gemmel-Flischbach, Max, Freiherr von: *Album des kaiserl. königl. Theresianums (1746–1880)*. Wien, Verlag der Buchhandlung von Moritz Perles, 1880. 171.

Eközben más bravúrokra is képes volt. 1874-ben egész Európa Zubovitsnak szurkolt, amikor Adolf Bäuerle bécsi istállótulajdonos *Caradoc* nevű lovával 190 óra alatt lovagolt Bécsből Párizsba – új csúcsot felállítva a távlovaglásban.¹⁴ 1879. március 11-én ladikjával a nagy szegedi árvízben mentési munkálatokat végzett.¹⁵

Zubovits Fedor Párizsban 1874-ben

1890 és 1900 között a nagyverőcei Migazzi kastélyt bérelte a váci püspökségtől.¹⁶ Majd Triesztbe költözött, itt Barcola városrészben élt, de rendbe hozta a Kressich erődöt, ahol gazdag magángyűjteménye nyert elhelyezést.¹⁷ Felesége, Stotz Livia halála miatt 1906-ban visszatért Magyarországra, és Alagon telepedett le. 1908-ban Visegrádra költözött és itt élt egészen 1920-ig. Bélrákban hunyt el – hosszú betegség után – a 17. számú katonai kórházban. A Kerepesi úti temetőben helyezték örök nyugalomra. Sírját 1955-ben számolták fel.¹⁸

Zubovits Fedor nevéhez számos találmány is kapcsolódik. Vagyonát a szárazföldi torpedónak köszönhetette,¹⁹ de soha nem tagadta meg lovas múltját sem. Az úszónyereg felfedezésével könnyebbé vált a lovas egységek átkelése a téli, hideg vízű folyókon is.²⁰ A vasúti közlekedés biztonságának növelése érdekében alkotta meg az akusztikus vészféket, amelyet a szemaforok gyakori meghibásodása miatt bekövetkező balesetek kiküszöbölése érdekében fejlesztett ki.²¹ Sokat kísérletezett robbanószerekkel és robbantási technikákkal, erről 1883-ban könyvet is írt (*Az új robbantástechnika*).

„Hullámlovaglás” Alagon – Zubovits és a lóverseny

A nyughatatlan, kalandvágyó, öntörvényű, büszke és hatalomvágyó ember hatalmas lelki energiával és akarattal

14 *Fővárosi Lapok*, 1874. november 14. 1138.

15 *A Hon*, 1879. március 10. 1.; *Pesti Hírlap*, 1879. március 10. 4. stb.

16 Reiszig Ede, dr.: *Nógrád vármegye községei*. In: *Magyarország vármegyéi és városai. Magyarország monográfiája*. Szerk. Dr. Borovszky Samu. Bp., Országos Monografia Társaság, [1911] 93.

17 *A trieszti erődök és Zubovics*. In: *Pesti Hírlap*, 1904. május 18. 12.

18 Kazarczki Noémi: *Egy világhírű utolsó „bevetése”. Zubovits Fedor (1846–1920) kapitány szerepe az I. világháborúban*. In: *Pálócfdűl*, (2016) 2. sz. 81.

19 Kelemen, 2014. 66–72.

20 *Zubovics dunai bravúrja*. In: *Fővárosi Lapok*, 1877. február 27. 231.; Mayer I. Arno: *Zubovics úszó-készüléke lovak számára*. In: *Magyarország és a Nagyvilág*, 1877. március 11. 155–156.

21 *Zubovics Fedor új találmánya*. In: *Magyarország*, 1907. július 3. 7.

Zubovics lova „Nógrád” az úszó-készülékkel.
(Bölcsh fényképe után.)

rendelkezett, ugyanakkor úgy érezte, hogy köteles gondoskodni családjáról, népéről, országáról. Fontosnak tartotta, hogy a közügyekben részt vállalhasson. Zubovits Fedor pályafutását végigkövetve jól látható, hogy rendszeres időközönként szüksége volt olyan ügyekre, amelyek személyét a közvélemény érdeklődésének homlokterébe helyezték. Jó viszonyt ápolt a sajtóval, maga is többször publikált, és sokszor karolt fel olyan ügyet, amely eleve a korabeli média kedvelt témája volt.

A lovaglás és a lóverseny nem volt számára ismeretlen terep. Tudjuk, hogy 7 évesen már kiválóan lovagolt, olyan lovakat is megült, amelyeket sokszor a képzett lovasok sem. 1870-ben pedig indult a csabдай lóversenyen, ahol az akadályfutásban második helyezést ért el *Coquette* nevű lovával.²² A korabeli társadalmi élet elengedhetetlen színtere volt a lóverseny, így Zubovits is rendszeresen kijárt a zöld gyepre. Ezáltal pontos információi voltak arról, hogy a hazai közvéleményt az egyszerű emberektől egészen az arisztokratákig, nem beszélve a sajtóról, erősen foglalkoztatta a hazai zokéképzés ügye.

A magyar lovas versenyzők képzése már a lóspport magyarországi megindításakor is felmerült. A Nemzeti díj 1830-as megalapításakor feltételül szabták, hogy „*e versenyben a lovas született magyar legyen*”.²³ Ekkor az elképzelés még nem valósulhatott meg, az 1867 után új lendületet vevő magyarországi lóversenyzést pedig az angol trénerok és zokék uralták. A lósport „honfiúsítása” azonban nem merült feladásbe: az alagi tréningtelep létrehozását követően, 1892-ben az Osztrák Jockey-Club és a Magyar Lovaregylet határozatot hozott, miszerint „*a belföldi lovászfűknak jockeyvő [zokévó] való kiképzésükre a versenyekben tágabb teret nyitnak*.”²⁴ Itt már nemcsak elv, de tett is következett: az 1894. versenyévben, az alagi pálya szeptemberi és novemberi meetingjei alkalmával 2-2 versenyszámot magyar zokék számára írtak

22 *Lóverseny a csabдай gyepen*. In: *Vadász- és Versenylap*, 1870. május 10. 111.

23 *A belföldi lovasok kérdése*. In: *Vadász- és Versenylap*, 1906. március 10. 119.

24 Uo.

ki.²⁵ Bár az istállótulajdonosok és a közvélemény is inkább az angol (és amerikai) zsokékat favorizálta, báró Podmaniczky Géza 1900-ban felhívást tett közzé a lóverseny leghivatottabb sajtóorgánumban, a *Vadász- és Versenylapban*, amelyben arra szólította fel istállótulajdonos-társait, hogy neveljenek magyar zsokékat.²⁶ Ötletét többen is „erőszakosan hazafias”-nak titulálták.²⁷ A fejlődés és előrelépés útja azonban a hazai zsokéképzés megindítása volt. Az előrelátó futtatók közül ketten is Alagon tevékenykedtek: Geist (III.) Gáspár és gróf Pejacevich Albert már a századfordulót megelőzően magyar fiúk zsokévá képzésébe kezdett. Szintén a magyar lovászfűk oktatását és versenyeztetését támogatta Szemere Miklós.²⁸ Erdemeiket – az ezügyben Zubovits által benyújtott memorandum miatti vitában – az Országgyűlésben is kiemelte Ferdinándy Béla képviselő: „az elismerés zászlóját különösen meg kell hajtanom Szemere Miklós igen t. képviselőtársam előtt és mások mellett elsősorban Geist Gáspár és Pejacevich Albert gr. neveit kell felemlítenem, a kik hazafias intencziók által is vezetettve és áthatva azon szálló ige igazságától, hogy lóra termett a magyar, abban az idegen világban, a hol ezelőtt még a befentességhez tartozott mindent internacionális szemüvegen át tekinteni, teljesen magyar istállókezelést honosítottak meg és győzelmek orosz-lánrészét és azok legszebbjeit magyar fiuk révén aratták.”²⁹

Pejacevich Albert gróf

Zubovits Fedor 1906-ban Alagra költözött, és a trieszti, a magyar közvéleménytől távol töltött évek után új ügyet, új szereplési lehetőséget keresett. Az itteni lóversenyekben meg is találta. Különösen, mivel a település nem hozta meg számára a várt izgalmat, csodálatot. Kellér Andor *A rettenetes Fedor* című, folytatásokban közölt ponyvaregényében így írt hősének alagi tartózkodásáról: „Alagra költözött, de ott kutyául érezte magát. Unatkozott. Ez a község, amely kicsit villatelep, kicsit falu is volt, sehogy sem tetszett neki. Akkoriban már kialakult Alagnak az a jellege, amely ezt a pestkörnyéki helyet a magyar Newmarketté varázsolta. Istálló tulajdonosok, trénerek és zsokék építettek ott villákat, és Zubovits Fedor lépten-nyomon beleütközött a lóversenyüzem embereibe. Ez őt külön idegesítette. [...] Még pedig azért, mert gyűlölte azokat, akik a lóversennyel hivatásszerűen foglalkoznak. Gyermekkorától imádta a lovakat, de a lóversenyzést, a játékot megvetette. Gyakran sziszegte fogai között: – Ezek a trénerok és zsokék olyanok, mint a kártyaklubok pinkabérlői. Szerencsétlen emberek, szenvedélyek vámszedői. Az

alagiak természetesen keveset törődtek Zubovits Fedor megvetésével, végezték a dolgukat. Zubovits Alagon soha nem lett társasági központ, irigyelt vagy rettegett férfiú, amilyen Nógrádverőcén volt. Ha Alagon végighajtott négy trapperével, senki sem bámult utána, legyintettek és elfordultak. Alagon már mindent láttak. Alag nem csodálkozott és ez Zubovits Fedort módfelett bosszantotta.”³⁰

Zubovits némileg talán bosszúból, de inkább azért, mert újra elérkezettnek látta az időt, hogy a hazai közvélemény előtt megnyilatkozzon, a lóversenyéről szóló, egyébként is meglévő vitának a hullámait lovagolta meg 1906. évi memorandumával, amelyben megállapította: a legnagyobb problémát az okozza, hogy az itt élő, elsősorban angol trénerok és zsokék, illetve a bukmékerek és a fogadóirodák nem a jövedelmükhöz mértén adóztak. „Ötven év alatt [...] valóságos angol kolónia telepedett le Magyarországon. Az idegenből ideszakadt angol zsokék és trénerok mint ravasz és sunyi kincskeresők rengeteg jövedelmet biztosítottak maguknak a lóversenyeken, útját vágják a magyar zsokék fejlődésének és haladásának, s megakadályozták hogy a lóversenyen mellettük más is érvényesüljön.”³¹

Leírja, hogy a trénerok és a zsokék évi 60-80.000 koronát keresnek, miközben adózás szerint a negyedik (legalacsonyabb adókulcsú) osztályba tartoznak. A huszárcapitány megfogalmazása szerint „nemzetietlen dolog”, hogy az angolok keresetének kilenczede nem marad az országban. Indítványozta, hogy a „Magyarország földjén felállított idomító-istállók vezetésére csak magyar trénerok kaphassanak engedélyt.”³² Emellett szót emelt a futtatásokon elkövetett szabálytalanságok ellen is, hogy „a szerencsejáték e nyilvános croupierjei ne követhessék el tovább oly könnyedén lóhátról való lopásaikat a turfon, értevé ez alatt azt a sok turfbotrányt; a mi mindig a zsokék zsebeit duzzasztja meg – hanem szigorú törvény gondoskodjék a csalók megbüntetéséről.”³³ Arra is kitért, hogy szükségesnek tartja az igen alacsony, 30 krajcáros-1 forintos jegyárak megemelését, minimum 100 forintra, illetve, hogy szüntessék meg az alacsony árú helyeknél a *totalisateurt* (fogadási mód) mert sok szegény ember az utolsó garasait költi el a lóversenypályán.³⁴ Igazát könnyen bizonyította: a nagy tömegeknek elég volt papírra vetnie a zsokék és trénerok éves 60-80.000 koronás jövedelmét, illetve azt, hogy ennek csak 10%-át fizetik be adóként. Arról már nem tájékoztatta őket senki, hogy milyen összegeket emészt fel a lóversenyzés...

A hazai sajtó természetesen foglalkozott a „rettenthetlen Fedor” újabb tettével, amit azzal is tetézt, hogy az ügyben Wekerle Sándor miniszterelnököt is felkereste. A találkozás során a huszárcapitány igencsak ügyelt a (teátrális) részletekre: felvette katonai díszegyenruháját, amelyet kitüntetései ékítettek. Amikor a képviselők – az ülés végeztével – köré sereglettek, és önzetlen tettéért méltatni kezdték,

25 Alag 1894. In: *Allgemeine Sport-Zeitung*, 1894. február 4. 99.

26 Bacher-Tuli Andrea: „A zöld színpad”. A lóversenyzés mint a társas reprezentáció sajátos intézménye a dualizmus korában (1867-1918). Doktori értekezés. Bp., ELTE, 2012. 201.

27 *Sportélet*, 1904. december 3. 4.

28 A belföldi lovasok kérdése. In: *Vadász- és Versenylap*, 1906. március 10., 119. „Bár a belföldi lovasoknak az angolokkal és az utóbbi években különösen az amerikai lovasokkal való sikeres küzdelme tulajdonképp[en] Bontának [Bonta Fülöp] nagyszerű sikerei után kezdődének, mégis már az 1896-ik esztendőől látjuk a fokozatos térnyerést[,] melyet a belföldiek a versenyekben maguknak kivívnak.”

29 383. országos ülés. In: *Képviselőházi napló*, 1908. december 2. 30.

30 [Kellér Andor]: *Fedor, a rettenetes. Egy magyar huszárcapitány kalandos élete. (Riport-regény)* In: *Zalai Közlöny*, 1939. november 4. 4.

31 Zubovits kapitány memorandumuma. Angol kolónia Magyarországon. Idegen kincskeresők. Az angol zsokék és trénerok ellen. In: *Magyar Nemzet*, 1906. június 3. 2.

32 Zubovits kapitány memorandumuma. Angol kolónia Magyarországon. Idegen kincskeresők. Az angol zsokék és trénerok ellen. In: *Magyar Nemzet*, 1906. június 3. 2.; *Memorandum a lóverseny ellen*. In: *Pesti Napló*, 1906. június 3. 21.

33 *Memorandum a lóversenyéről*. In: *Népszava*, 1906. május 29. 9.; Zubovits kapitány memorandumuma. Angol kolónia Magyarországon. Idegen kincskeresők. Az angol zsokék és trénerok ellen. In: *Magyar Nemzet*, 1906. június 3. 2.

34 *Az Újság*, 1906. június 3. 18.

Zubovits Fedor katonai díszegyenruhában

(ál)szerényen megjegyezte: „Pedig csak azokat a rendeleteket vettem föl, amiket a csaták tüzeiben kaptam!”³⁵

Zubovits memoranduma 1906-ban Hentaller Lajoson keresztül az Alsóházba, majd onnan a Felsőházba került. Az Országgyűlésben Zubovits javaslatát támogatták, a kormánynak végső döntéshozatalra átadták.³⁶ Közben

35 Zubovics Fédor Wekerlénél. In: Békésmegyei közlöny, 1906. november 15., 3.; A képviselőház ülése. In: Pesti Napló, 1906. november 15. 2.

36 Képviselőházi napló, 1906. október 10.–november 14. 312. (56. országos ülés, 1906. október 10.) Zubovits ügyében Moskovitz Iván szólalt fel, aki elmondta, hogy „a bizottság igen sok olyant talált, a mit kívánatosnak, megvalósítandónak tart, mindazonáltal sem a bizottság mint olyan, sem az egyes tagok nem voltak abban a helyzetben, hogy a kérvényben említett egyes részletpetitumokra nézve a szükséges felvilágosításokat megadhatták vagy megszerezhették volna. A kérvény általános intenciója, különösen pedig a kérvénynek az a határozottan hazafias nemzeti érdeket szolgáló része, hogy a lóversenyügy személyi tekintetben magyarrá tétessék, a bizottság nézetével mindenben találkozott, ennélfogva a bizottság azt javasolja, hogy a kérvény az összkormányának pártolólág adassék ki.”

már intézkedéseket is tettek, igaz csak helyi szinten. A váci adókiadó bizottság 1906 júliusában az (alagi) angol tréner adóját 3-400%-kal emelte fel.³⁷ Kormányzati szinten azután Wekerle Sándor a Magyar Lovaregylettel folytatott beható tárgyalásokat az ügyben, 1909-ben pedig miniszteri rendeletben szabályozta a kérdést.³⁸

Az 1909. évi szabályozás kimondja, hogy belföldi nyilvános tréner, akik „vállalatszerűleg” folytatják a lóidomítást, a korábbi negyedik helyett a harmadik osztályú kereseti adó alá esnek. A belföldi magántréner, akik a lóidomítást egy vagy több istállótulajdonosnál, meghatározott állandó fizetésért végzik, illetve a külföldről csak alkalmasszerűen Magyarországra érkező tréner, és a kül- és belföldi zsoké magyarországi adói (fizetés, lovaglási díj, versenyjutalék stb.) továbbra is a negyedik osztályú kereseti adó körébe tartoznak. Készkiadás címszóval azonban a korábbi 10 helyett 25% adó vonható tőlük. A belföldi nyilvános tréner adóját az a község írhatta elő, ahol a lóidomító telep működött, a belföldi magántréner és zsoké adójának megállapítására pedig az a község jogosult, ahol a lovat idomították. A külföldi tréner és zsoké adóját, ha az ezek által idomított/lovagolt ló belföldi istállótulajdonosé, az idomítás helyén, ha külföldi futtaóé, akkor annak a községnek az adózási irányelvei szerint kell megállapítani, ahol a versenyt lefolytatták. A rendelet kitért arra is, hogy a tréner és zsoké adóbevallásait közvetlenül a Magyar Lovaregyletnél nyújthatják be, amely ezeket minden év november végéig a Székesfővárosi M. Kir. Adófelügyelőséghez köteles leadni. A belföldi nyilvános és magántréner állami és helyhatósági adóit az illetékes községeknek volt joguk beszélni, míg a külföldi tréner és minden zsoké adóját a Magyar Lovaregylet szedte be és adta át az állami hatóságnak.³⁹

A rendelet kiadása idején Zubovits már nem élt Alagon. „Az igazmondó Hány János” (ahogyan Krúdy Gyula elnevezte) Visegrádra költözött, elfelejtette a lóversenyt, jachtjával utazgatott a Dunán,⁴⁰ küldöttségbe ment Kossuth Ferenc miniszterhez⁴¹ és engedélyt szerzett egy, Szentendrétől Leányfalun, Tahitótfalun és Dunabogdányon át Visegrádig építendő villamos üzemű, helyi érdekű vasút megépítésére.⁴² Újabb hullámok meglovaglása, újabb sajtószereplések. Alag mégis sokat köszönhet Zubovits Fedornak: egyre nagyobb mértékben indult meg a magyar zsoké képzése.

37 Harc a turf ellen. In: Pesti Napló, 1906. július 8. 2.

38 Tréner és zsoké megadóztatása. In: Pesti Napló, 1909. március 23. 13.

39 Uo.

40 Zubovics kapitány a halál torkában. In: Az Ujság, 1908. január 9. 9.

41 Visegrádi küldöttség Kossuthnál. In: Budapesti Hírlap, 1908. április 10. 8.

42 Vasuti és Közlekedési Közlöny, 1908. július 1. 508.

